

Espoon ympäristöyhdistys
Villa Apteekki,
Pappilantie 5, 02770 Espoo
Vastine pyydetään lähettämään sähköisesti osoitteeseen virpi.sahi@sll.fi

Espoon kaupunki, kaupunkitekniikan keskus
Metsänhoitaja Tiina Peippo tiina.t.peippo@espoo.fi
kirjaamo@espoo.fi

22.12.2017

Asia:

Lausunto Träskändan alueen metsänhoitosuunnitelmasta vuosille 2018-2028

Espoon ympäristöyhdistys on perehtynyt Träskändän suunnitelma-aineistoon ja toteaa siitä lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Nähtävillä olevan suunnitelma-aineiston kommentointi on valitettavan monitulkintaista ja ongelmallista. Tämä johtuu lähinnä siitä, että ajantasaistettua, uudet luonto- ja lajistotiedot huomioivaa linjaus- ja tavoiteosaa ei ole laadittu.

Sen sijaan tarjolla on lähinnä perinteisen kaupunkimetsäsuunnitelman muodossa ja myös hengessä laadittu metsäsuunnitelman kuviokohtainen päivitys. Metsäsuunnitelmassa esitetään lähes kaikille suunnitelma-alueen metsäisille kuvioille poimintahakkuita sekä pienpuuston hoitoa. Vain osalla kuvioista hoitotoimenpiteiden volyyymi ja sijoittuminen kuvioilla on avattu suojelualueen arvojen edellyttämällä tarkkuudella. Useimmilla kuvioilla toimenpiteen pienipiirteisyys/laaja-alaisuus on jätetty auki tai sitten hoitovyöhykkeeksi esitetään noin puun mitan levystä vyöhykettä (30 metriä?) tonttien, ulkoilureittien ja polkujen reunasta. Lahopuun jättämistä ei ole useimmilla hoitokuvioilla lainkaan ohjeistettu, vaikkakin joillakin kuvioilla on todettu, että lehtilahopuut jätetään. Em. muotoilu antaa kriittiselle lukijalle vääjäämättä sen mielikuvan, että havulahopuita ei esitetä jätettäväksi.

Metsänhoitaja Tiina Peipolta 20.12.2017 saadun sähköpostin mukaan ”Träskändan kartanopuiston hoito- ja käyttösuunnitelma 2018-2028 on päivitys edelliseen laajempaan suunnitelmaan. Suunnitelma koskee vain puistometsän aluetta ja se noudattaa samoja tavoitteita ja linjauksia mitä edellinen suunnitelma”.

Nähdäksemme uusi metsäsuunnitelmaluonnos mahdollistaa alueella toimenpiteet, jotka eivät ole linjassa edellisen suunnitelman, sen tavoitteiden ja linjauksien sekä alueella v. 2005-2017 harjoitetun melko onnistuneen metsänhoidon kanssa (tämä arvio koskee luonnonsuojelualueen Glimsinjoen eteläpuolista osaa, joka nyt muodostaa pääosan suunnittelualueesta).

Käsittelyvyöhykkeiden hämärtyminen

Voimassa olevassa hoito- ja käyttösuunnitelmassa 2008-17 on määritelty Träskändaan kolme vyöhykettä: kartanopuisto, puistometsä ja luonnonmetsä. Nyt aloitettu ”HKS:n päivitys” lanseeraa pelkän kuviosuunnitelman avulla alueelle metsänhoitotoimenpiteitä, joiden perusteluosio suhteessa tarpeisiin ja suojeltaviin luontoarvoihin puuttuu. Tämä hämärtää erityisesti puistometsän ja luonnonmetsän välisen käsittelylinjauksen eroja. Myös linjaus, että Glimsinjokea reunustavilla kuvioilla jätetään vyöhyke hoitotoimien ulkopuolelle (maisemalinjoja lukuun ottamatta), on heikentymässä. Nyt 10 metriksi supistunut Glimsinjoen suojavyöhyke on palautettava takaisin vähintään 15 metriin tai laajemmaksi niin, että puustoinen ja tiheikköinen jokikäytävä säilyy. Tämä on tärkeää mm. virtavesieliöiden, lepakoiden ja linnuston kannalta.

Tarve käsittelyohjeiden täsmennykseen on ymmärrettävä, sillä nyt päättyvällä suunnitelmakaudella on jouduttu pohtimaan käytännön kysymyksiä kuten reagointia myrskynkaatoihin ja muihin tuulenkaatoihin suhteessa siihen, että alue sijaitsee omakotiasutuksen keskellä ja siellä liikkuu paljon ihmisiä.

Kuitenkin päivitettävä hoitolinjaus, joka koskee merkittävää osuutta Träskändan luonnonsuojelualueesta, olisi lanseerattava uuden hoito- ja käyttösuunnitelman muodossa selkeyttäen tavoitteet ja linjaukset, eikä pelkästään metsänhoidollisena kuvioluettelona. Verkkosivuilla nähtävissä olevassa suunnitelma-aineistossa ei ole lainkaan hoito- ja käyttösuunnitelmadokumenttia, jossa tarpeet ja tavoitteet määritellään (dokumentti ”[Hoito- ja käyttösuunnitelma](#) pdf, 1838 kt” sisältää maisema-arkkitehtuurisen havainnekuvan näkemälinjasta kartanolta tempelille).

Luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelman päivittäminen tulisi suorittaa asianmukaisessa järjestyksessä, riittävän ajan puitteissa ja hyväksyttävä se Ympäristöministeriössä kuten nyt voimassa oleva suunnitelmakin.

Käsite ’Noin puun mitta’ käsittelyvyöhykkeen yksikkönä

Monille kuvioille on esitetty tonttien reunaan, ulkoilureittien varteen sekä myös polkujen ympärille noin puun mitan levyistä hoitovyöhykettä, jolta poimitaan huonokuntoisia ja kuolleita puita. Käytännössä puun mitta mahdollistaa puustonkäsittelyt jopa 30 metriä leveällä vyöhykkeellä. Polkujen ja reittien määrä alueella on lisäksi niin suuri, että ilmeisesti valtaosa suojelualueen pinta-alasta tulisi osaksi hoitovyöhykettä.

Suojelualueella tällainen puun mitan levyinen hoitovyöhyke on selvää liioittelua. 2000-luvulla puistometsän alueella ei myöskään ole ollut käytössä näin leveitä hoitovyöhykkeitä sen enempää poimintahakkuissa kun pienpuuston hoidossa. Liian kategorisesta vyöhykeajattelusta kannattaakin Träskändassa luopua.

Jalopuiden erityshuomioinnista moniarvoiseen luontoarvojen huomioniin

Metsäsuunnitelmassa perustellaan toimenpiteitä kohtuuttoman keveästi jalopuiden esiintymisellä ja niihin liittyvällä hoitotarpeella.

Suunnitelma-alueella on tosiasiaa useita sellaisia kuvioita, joilla kasvaa niin vähän jalopuita, että niillä ei nyt eikä tulevaisuudessa ole erityisen suurta merkitystä jalopuista riippuvaisen lajiston suojelulle. Monien kuvioden keskeiset arvot ovat merkittävältä osin tai lähes kokonaan muissa rakennetekijöissä, kuten vanhoissa kuusissa sekä runsaassa ja monipuolisessa kuusilahopuustossa. Tällaiset kuviot keskittyvät, joskaan eivät täysin rajoitu, edellisessä hoito- ja käyttösuunnitelmassa määritellyn ns. luonnonmetsäosan alueelle. Näiden kuvioden hoito on syytä suunnitella

moniarvoisesti, jolloin havaitaan se, että järkevät toimenpiteet rajoittuvat ulkoilureitin tai pääpolun lähivyöhykkeen (noin 2 metriä) pienpuuston käsittelyyn sekä yksittäisten huonokuntoisten puiden kaatamiseen muutaman vuoden välein.

Edellä mainitusta huolimatta tuemme lämpimästi järkevää jalopuiden huomiointia myös puistometsän alueella, kunhan se tehdään tavalla, joka huolehtii myös muista metsäluonnon arvoista. Monilla kuvioilla kyse on kasvukykyisten jalopuiden, varsinkin valoa ja kasvutilaa vaativan tammen pienimuotoisesta täsmähoidosta yksittäisten hoitopuiden lähellä.

Pähkinäpensaiden, lehmuksen ja varsinkin koko ajan kaupunkimetsissä runsastuvan vaahteran kaltaisten, puolivarjossakin viihtyvien lajien huomiointiin ei sen sijaan Träskändan suojelun alueen etelä- ja keskiosassa tarvita kovinkaan merkittäviä hoitopanostuksia.

Pihta on runsastunut Träskändassa. Pihta on puistoon istuttamalla tuotu vieraslaji, jonka taimet menestyvät erityisen hyvin varjossa ja kilpailevat tehokkaasti mm. jalopuun taimien kanssa. Pihdan taimien ja nuorien pihtojen poistaminen kaikkien hoitotoimien yhteydessä on nostettava etusijalle sen sijaan, että poistetaan kotimaisia puulajeja.

Mielekkään, perustellun pienpuuston hoito tarkoittaa myös, että yleislinjauksiin sekä kuvikokohtaisiin suunnitelmiin on kirjattava merkittävä määrä tiheikköjä, jotka säilytetään. Tämä on tärkeää mm. linnuston kannalta.

Alueella tehtyjen luontoselvitysten huomiointi

Luontoselvityksen johtopäätökset tulee huomioida siten, että ensisijaisesti huomioidaan valtakunnallisesti tärkeät arvot, mukaan lukien sekä jalopuuhun liittyvät arvot että valtakunnalliset merkittävät lahoppuarvot, jotka Träskändan tapauksessa liittyvät erityisesti järeään kuusilahoppuuhun. Tämä tarve koskee erityisesti nyt suunnitelmapäivityksen kohteena olevaa aluetta.

Vuonna 2017 laaditun luontoselvityksen perusteella Träskändan suojelun alueen etelä- ja keskiosalla on valtakunnallista merkitystä lahoppuista riippuvaisten käävääkkäiden suojelulle. Erityisen keskeistä on kuusilahoppuun runsaus sekä monipuolinen laatu. Alueen lahoppulajiston huomattava rikastuminen 2000-luvulla on suora seuraus siitä, että Träskändan puiston ns. luonnonmetsäalueella ja osin myös puistometsäalueella valtaosa luontaisesti kuolleista tai tuulen kaatamista puista sekä tonttien, reittien ja polkujen varsilta kaadetuista rungoista on jätetty maastoon lahoppuuna. Sitoutumista tähän luontoarvoja olennaisesti lisänneeseen toimintalinjaan tulisi vahvistaa eikä heikentää.

Luontoselvityksen perusteella osa selvitysalueesta on rajattu arvoluokan II lepakkoalueeksi, mikä tarkoittaa käytännössä lähinnä paikallisen arvoluokan lepakkoaluetta. Varsinaiset lepakkoarvot lienevät joen varressa sekä kartanopuiston alueella. Metsäsuunnitelman kuvikohtaisissa toimenpiteiden perustelussa on kovin tarkoitushakuisesti nostettu esille toimenpiteiden mahdollisia hyötyjä lepakoille. On vaikea ymmärtää sitä, että juuri tällä lepakkojen esiintymisen kannalta melko tavanomaisella, mutta muuten metsäluonnon huomattavan tärkeällä suojelun alueella olisi erityisperustetta lepakkojen saalistus- ja lentämismahdollisuuden parantamiseen puuston harvennuksilla. Alueen oleva reitti- ja polkuverkosto sekä jokikäytävä (jota suositellaan lepakkojenkin vuoksi pidettävän puiden varjostamana) palvelevat samaa tarkoitusta jo nyt.

Luontoselvitys liitettiin pyynnöstämme nähtävilläoloaineistoon 20.12. eli vain kahta päivää ennen nähtävilläoloajan päättymistä. On mahdollista, että infotilaisuudessa 7.12 käyty keskustelu ei puinut selvitysten keskeisiä johtopäätöksiä riittävässä määrin ja tasapuolisesti, vaan painottui maisemalinjoja, jaloppuustoa ja niittyalueita koskeviin kysymyksiin. Joka tapauksessa metsäsuunnitelmassa on luontotiedoista nostettu esille ja noteerattu vain se osa, jota voi käyttää metsänhoidon perusteena (jalopuut, lepakot). Toimintatapa on outo.

Vieraslajiongelmasta

On hyvä, että 2017 on aikaisempaa paremmin ymmärretty vieraslajitorjunnan välttämättömyys suojelualueella. Toivomme suunnitelman yhteyteen aikataulutettua ja resurssoitua kuviotasosta toimenpideohjelmaa, jonka toteuttamiseen kaupunki myös sitoutuu. Puuvartisten ja pensastavien vieraslajien torjunta luonnonsuojelualueella edellyttää kaupungin palkkalistoilla olevien ammattilaisten kalustoa ja osaamista.

Esitetyssä kuviokohtaisessa suunnitelmassa pensastavista vieraslajeista käytetään yleisnimeä ”pihlaja-angervo”, vaikka pihlaja-angervon ohella vieläkin laaja-alaisempi ongelma alueella on valkopajuangervo (*Spirea alba*).

Valkopajuangervon ja sukulaislajin viitapihlaja-angervon poisto on välttämätöntä, jotta Träskändan suojelumääräyksissä mainittujen suojeluarvojen (lehtokasvillisuus) säilyminen toteutuu. Träskändaan (sekä Pitkäjärven ja Glimsinjoen rantavyöhykkeelle) laajalti levinnyttä valkopajuangervopensas leviää pääosin kasvullisesti. Laji hyötyy puuston väljennyksestä eli nyt suunnitelmassa esitetty metsän käsittely lähes poikkeuksetta vain kiihdyttää vieraslajiongelmia, ellei torjunta ole riittävän jäykkää ja pitkäjänteistä. Lajin poistoa on jo testattu koealoilla Espoon ympäristökeskuksen toimesta Jahtimetsän luonnonsuojelualueella muutaman vuoden ajan, mitä kannattaa hyödyntää toteutuksen suunnittelussa. Alustavien tulosten mukaan laji on torjuttava useassa vaiheessa koneellisesti siten, että kasvustot katkaistaan raivaussahalla toistuvasti, minkä jälkeen heikentyneet juurakot on mahdollista kiskoa maasta.

Träskändassa on angervo-ongelman ohella syytä puuttua erityisesti pihdan leviämiseen. Pihta on runsastunut Träskändassa. Pihta on puistoon istuttamalla tuotu vieraslaji, jonka taimet menestyvät erityisen hyvin varjossa ja kilpailevat tehokkaasti mm. jalopuun taimien kanssa. Pihdan taimien ja nuorien pihtojen poistaminen kaikkien hoitotoimien yhteydessä on nostettava etusijalle sen sijaan, että poistetaan kotimaisia puulajeja tai karsitaan tiheiköitä yleisesti. Pihdan poistoa on siis kiirehdittävä ja priorisoitava pienpuuston hoitotoimien suunnittelun yhteydessä. Pihdan poistamista on voimakkaasti suositeltu jo edellisen hoito- ja käyttösuunnitelman luontoselvityksien johtopäätöksissä (Siitonen et al.).

Pihtojen poisto voisi sopia vaikkapa joulupuukampanjaksi siten, että kaupunki poistaa nuoria pihtoja ja tarjoaa niitä lähialueen asukkaille joulupuiksi, samalla informoiden muistakin haitallisista vieraslajeista ja niiden torjunnasta sekä Träskändassa suojeltavista luontoarvoista.

Toimenpiteiden jaksotus

Träskändan luonnonsuojelualan puisto- ja luonnonmetsäosa on espoolaiselle luonnonharrastukselle keskeinen tärkeä alue. Tästä syystä alueelle toteutettavien toimenpiteiden on syytä olla harkittuja. On myös syytä välttää sitä, että kustannussäästöjen takia hakkuutoimenpiteet painottuisivat liiaksi muutamiin vuosiin. Tämä aiheuttaisi todennäköisesti enemmän kritiikkiä siltä, ei niinkään vähäiseltä kansanosalta, joka ei ymmärrä syitä, miksi suojelualuetta on pitänyt ”hoitaa näin raskaasti”.

Vieraslajien torjunnan osalta toiminnan on syytä olla jokavuotista, kunnes ongelma on saatu ratkaistua. Myös alueen niittykuviot vaativat vuosittaista hoitoa. Ulkoilureittien reunavyöhykkeiden sekä tonttien reunojen pienpuuston hoitoa kannattanee tehdä 3-5 vuoden välein, tärkeimpien metsäpolkujen kohdalla pienpuuston käsittelyssä voi olla pitempääkin taukoa. Pääulkoilureittien ja tonttien reunat voi hyvin tarkistaa vaikka vuosittain aidosti turvallisuusongelmaisten puiden alasoton kannalta. Kuvioiden sisällä kasvavien, täsmähoitoa vaativien jalopuiden vaatimat toimet on sen sijaan järkevää toteuttaa taloudellisesti järkevinä kokonaisuuksina.

Espoon ympäristöyhdistys esittää, että ennen kuviokohtaisen suunnitelman hyväksymistä suunnitelmaan tehdään seuraavat linjanvedot ja muutokset:

- Yleisohjeistuksella linjataan se, että alueelta kaadettavat tai tuulen kaatamat järeämmät puut (myös kotimaiset puulajit, ml. kuusi) jätetään lähtökohtaisesti maalahopuiksi joko kaatoalueelle tai siirretään johonkin sopivampaan paikkaan. Kaatoalueelle jätetyt rungot pyritään säilyttämään kokonaisina, mutta tarvittaessa (esim. polun kohdalta) runkoja voidaan pätkiä ja oksia vähentää.
- Jalopuiden, haapojen ja raitojen osalta myös ohuemmat rungot sekä sahatut oksat jätetään maastoon.
- Kirjataan yleisohjeistuksella Glimsinjoen suojavyöhyke (vähintään 15-20 metriä nyt supistetun 10 metrin sijaan) sekä riittävä käsittelemättömien tiheikköjen jättäminen
- Kuviokohtaiset toimenpiteet kirjoitetaan uusiksi ennen hyväksymiskäsittelyä siten, että toiminnan volyyymi ja kohdentuminen kuvion eri osiin on nykyistä täsmällisemmin niin työn toteuttajien kuin osallistenkin tiedossa. 'Noin puun mitan' levyisestä hoitovyöhykkeestä luovutaan.
- Hyväksytyyn suunnitelmaan sisällytetään täsmällisempi ja resurssoitu toimintasuunnitelma vieraslajitorjunnan osalta. Puuvartisten vieraslajien torjunta luonnonsuojelualueella edellyttää kaupungin palkkalistoilla olevien ammattilaisten kalustoa ja osaamista. Nuoren pihdan ja angervokasvustojen poisto priorisoidaan pienpuuston hoitotoimissa ja intergoidaan kuviosuunnitelmaan.

Samalla Espoon ympäristöyhdistys pyytää

- mahdollisuutta tutustua lopullisiin kuviokohtaisiin käsittelyohjeisiin sekä aitoa mahdollisuutta niiden kommentointiin, ennen niiden toimittamista hyväksymiskäsittelyyn.
- antamaan tiedoksi, mikä on nyt käsillä olevan HKS:n päivityksen suunnittelu- ja hyväksymismenettelyn aikataulu, mukaan lukien ympäristöministeriön rooli

Oheistietoa siitä, miten edellisen suunnitelmakauden metsänkäsittely onnistui (etenkin Glimsinjoen pohjoispuolella sekä jossain määrin muualla puistometsäksi määrättyllä vyöhykkeellä n. Vuonna 2010-11) suhteessa hoito- ja käyttösuunnitelmaan löytyy verkkosivustolta: <http://personal.inet.fi/musiikki/inehmo/Traskanda/Traskanda%20index.htm>

Espoossa 22.12.2017,

Espoon ympäristöyhdistys ry. :n puolesta

Virpi Sahi
puheenjohtaja
virpi.sahi@sll.fi,
puh. 050 308 2457

Anni Simola
hallituksen jäsen